

สรุปและขอเสนอแนะ.

ผลของการค้นคว้าวิจัย

จากการค้นคว้าวิจัยวิทยานิพนธ์เรื่อง " การได้มาซึ่งกรรมสิทธิ์ " นี้ พอสรุปผลของการค้นคว้าวิจัยได้ดังต่อไปนี้

ก. ผลอันได้จากวัตถุประสงค์ การได้มาซึ่งกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินมีส่วนก่อให้เกิดผลต่อการหมุนเวียนในทางเศรษฐกิจเป็นอย่างยิ่ง เพราะการได้กรรมสิทธิ์ตามกฎหมาย ที่แน่นอนชัดเจนยอมทำให้สามารถทำให้กรรมสิทธิ์เปลี่ยนมือไปได้เร็วที่สุด นอกจากนี้แล้วผลของการค้นคว้าวิจัยวิทยานิพนธ์เรื่องนี้จะพบว่า หากแก้ไขหลักกฎหมายที่ว่าผู้มีกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สิน หรือตัวแทน หรือผู้มีอำนาจจำหน่ายจ่ายโอนเท่านั้น เป็นผู้ที่มีสิทธิ์ทำให้กรรมสิทธิ์เปลี่ยนมือไปได้ โดยแก้ไขให้ใช้หลักนี้ให้มีการผ่อนปรนลงบ้าง โดยนำหลักกฎหมายเยอรมัน หรือฝรั่งเศส มาบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ของเรา โดยใช้ประกอบกับหลักเกณฑ์เดิม กล่าวคือนำหลักกฎหมายที่ว่าบุคคลจะต้องยอมรับและเชื่อในความสุจริต จึงเป็นข้อสันนิษฐานที่ว่าบุคคลใดครอบครองทรัพย์สินย่อมถือว่าบุคคลนั้นเป็นเจ้าของ และสามารถทำการใด ๆ ให้กรรมสิทธิ์เปลี่ยนมือไปได้จะเป็นผลให้ผู้รับโอนไม่จำเป็นต้องเสียเวลาทำการตรวจสอบว่าผู้โอนมีสิทธิจริงหรือไม่ เพียงแต่ถือว่าผู้ครอบครองเป็นผู้สุจริตหรือไม่ ก็เป็นการเพียงพอแล้ว ทั้งนี้ยอมเป็นการแน่นอนว่าการหมุนเวียนทางเศรษฐกิจจะหมุนเวียนรวดเร็วยิ่งขึ้น

ข. ผลประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย มีดังนี้

1. เพื่อประโยชน์แก่ผู้ศึกษาวិชาญานิติศาสตร์ ประโยชน์ที่นักศึกษาวิชาญานิติศาสตร์จะได้รับจากเรื่องนี้มีมาก เพราะได้นำหลักกฎหมายเกี่ยวกับเรื่องนี้มาลงไว้ครบถ้วนนับตั้งแต่

หลักเกณฑ์ตามกฎหมายโรมัน, หลักเกณฑ์ตามกฎหมายที่ใช้ธรรมเนียมนประเพณี คือหลักกฎหมาย
 อังกฤษและอเมริกา, หลักกฎหมายภาคพื้นยุโรป คือกฎหมายฝรั่งเศส, กฎหมายเยอรมัน, หลัก
 กฎหมายสวีต, กฎหมายออสเตรเลีย, กฎหมายสเปน, กฎหมายอาร์เจนตินา รวมตลอด
 กระทั่งกฎหมายในภาคพื้นเอเชีย คือกฎหมายฟิลิปปินส์ และกฎหมายญี่ปุ่น นำมาลงไว้ให้เห็น
 ทั้งในด้านตัวบทบัญญัติ และคำพิพากษาศาลฎีกาที่เกี่ยวข้อง แม้กระทั่งคำอธิบายตัวบทบัญญัติ พร้อม
 ด้วยแนวความคิดเห็นของนักนิติศาสตร์บางท่านที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ยังได้นำเอาภาค
 กฎหมายที่ยังเป็นที่ยอมรับกันอยู่ในปัจจุบันนี้มาเป็นเครื่องสรุปการวิเคราะห์ว่าความเห็นใน
 วรรคจะยุติในทางใด จึงนับว่าการค้นคว้าวิจัยวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ได้ประโยชน์ตามที่คาดหมายไว้
 โดยสมบูรณ์

2. เพื่อเสนอแนะการแก้ไขประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ของไทย จากการ
 ค้นคว้าวิจัยวิทยานิพนธ์เรื่องนี้ นับว่าได้ขอเสนอแนะอันมีคุณค่ายิ่งแก่ประโยชน์ที่จะได้รับ
 จากการวิจัย เพราะได้ขอเสนอแนะที่กว้างขวางมากครอบคลุมตามหลักเกณฑ์ของการได้มา
 ซึ่งกรรมสิทธิ์ ดังจะกล่าวต่อไปนี้

ก) การได้มาซึ่งกรรมสิทธิ์ในสิ่งอสังหาริมทรัพย์ บรากรฎว่าประมวลกฎหมาย
 แพ่งและพาณิชย์ของไทยบัญญัติไว้ใน มาตรา 1200 เพียงมาตราเดียว ซึ่งน่าจะน้อยเกินไป
 เป็นเหตุให้ศาลฎีกาต้องรับภาระในการตีความเพื่อใช้กฎหมายให้ผลบังคับใช้เป็นอย่างมาก
 และจากการตรวจสอบกฎหมายต่างประเทศแล้วปรากฏว่า แนวของคำพิพากษาศาลฎีกาของ
 ไทยนั้น เป็นไปในแนวเดียวกับบทบัญญัติมาตราต่าง ๆ ของกฎหมายอาร์เจนตินาและกฎหมาย
 ฟิลิปปินส์หลายมาตรา ด้วยเหตุนี้เองจึงมาสรุปได้ว่า หลักเกณฑ์ ตามมาตรา 1200 เพียง
 มาตราเดียวน่าจะน้อยเกินไป ฉะนั้นหากจะมีการบัญญัติเพิ่มเติมไว้ ซ่อมเป็นที่แน่นอนว่าจะ
 เป็นการลดคดีที่ขึ้นสู่ศาลฎีกาลงได้มาก เพราะตัวบทบัญญัติได้ไว้ชัดเจนแล้ว เป็นประการที่หนึ่ง

ประการที่สอง ประมวลกฎหมายไทยไม่มีหลักเกณฑ์ในเรื่อง Avulsion คือหลัก
 เกณฑ์เกี่ยวกับส่วนของที่ดินหรือต้นไม้ที่พังและถายมา อันเนื่องมาจากกระแสน้ำเป็นเหตุ แล้ว
 ไหลไปติดหรือเกาะกับที่ดินของผู้อื่น ซึ่งยังไม่บัญญัติไว้ในกฎหมายไทย เพราะเหตุการณ์

เป็นเรื่องตรงกันข้ามกับกรณีที่สอง เพราะลักษณะแห่งการเกิด แตกต่างกับ ที่ออกเกิดจากการ
 ทัณฑ์ของโคลนดกที่ละเล็กละน้อยจนกลายเป็นที่ออกส่วน เรื่องนี้เป็นการพึ่งทะลายของส่วน
 ของที่ดินขนาดใหญ่ ฉะนั้นจึงไม่สามารถนำบัญชีมาตรา 1302 มาใช้บังคับได้ ดังนี้
 หากได้มีการบัญชีหลักเกณฑ์เรื่องนี้ไว้แล้ว และวางหลักเกณฑ์ในเรื่องการได้มาซึ่งกรรมสิทธิ์
 ให้แน่นอน ย่อมจะเป็นประโยชน์ต่อวงการนิติศาสตร์เป็นอย่างยิ่ง พฤติการณ์เช่นนี้มิใช่ว่าจะ
 มีเกิดขึ้นมิได้ เพราะหากมีการไหลของน้ำจากที่สูงไปสู่ที่ต่ำ อาจทำให้พื้นดินในที่สูงกว่าไหล
 พึ่งทะลายลงมาทับถมกับที่ดินที่อยู่ต่ำกว่าในกรณีต้นไม้อีก เช่นเดียวกัน หากไม่วางหลักเกณฑ์ไว้
 ย่อมเป็นอุปสรรคต่อการใช้ที่ดินเป็นอย่างมาก ประกอบกับหลักเกณฑ์นี้ปรากฏมาแล้วตั้งแต่
 กฎหมายโรมัน, คำหมายอังกฤษ แต่กระทั้งในประมวลกฎหมายในสมัยใหม่ เช่น กฎหมาย
 อาร์เจนตินา, กฎหมายฟิลิปปินส์, กฎหมายฝรั่งเศส ดังได้กล่าวมาแล้วโดยละเอียดแล้ว จึงเป็น
 การสมควรยิ่งที่จะได้มีการบัญชีหลักเกณฑ์ไว้

ข) การได้มาซึ่งกรรมสิทธิ์เหนือเกาะหรือท้องทางน้ำที่เขื่อนขึ้น ตาม

มาตรา 1309 กรรมสิทธิ์เหนือเกาะให้ตกเป็นของแผ่นดิน ไม่มีอายุอะไร เพราะแม่น้ำ,
 ทะเลสาบ, ทะเลหลวง เป็นกรรมสิทธิ์ของแผ่นดินอยู่แล้ว เมื่อเกาะเกิดขึ้นเหนือทรัพย์สินเหล่านี้
 ย่อมเป็นส่วนควบของอสังหาริมทรัพย์นั้นด้วย อันเป็นผลให้กรรมสิทธิ์ตกไปสู่เจ้าของทรัพย์สินที่
 เป็นประธานด้วย

ปัญหาที่น่าจะหยิบยกขึ้นมาเป็นข้อเสนอนะในที่นี้ เป็นเรื่องของการได้กรรมสิทธิ์
 เหนือท้องทางน้ำที่เขื่อนขึ้น ซึ่งแบ่งได้เป็น 2 กรณีคือ กรณีแรกเป็นการได้กรรมสิทธิ์เหนือท้อง
 ทางน้ำที่น้ำกำลังไหลผ่านอยู่ ซึ่งเป็นที่ยอมรับว่าตกเป็นของแผ่นดิน กรณีที่สอง เป็นการได้มา
 ซึ่งกรรมสิทธิ์เหนือท้องทางน้ำเดิมที่น้ำเปลี่ยนทางเดินไปแล้ว กรณีนี้ยังเป็นที่น่าสงสัยว่าสมควร
 จะให้กรรมสิทธิ์ตกกับผู้ใด ซึ่งจากการตรวจสอบกฎหมายต่างประเทศแล้ว ปรากฏว่า กรรมสิทธิ์
 ไม่น่าจะตกเป็นของแผ่นดิน เพราะแผ่นดินได้กรรมสิทธิ์เหนือท้องทางน้ำใหม่ไปแล้ว กล่าวคือ
 กฎหมายฟิลิปปินส์กำหนดให้กรรมสิทธิ์ตกเป็นกรรมสิทธิ์ของเจ้าของที่ดินซึ่งหลายท้องทางน้ำใหม่
 ได้ไหลผ่านไป ตามสัดส่วนที่ดินได้เสียที่ดินไป

ด) การได้มาซึ่งกรรมสิทธิ์ในการสร้างโรงเรือนในที่ดินของผู้อื่นโดย

สุจริต ตาม มาตรา 1310 กรรมสิทธิ์ในสิ่งก่อสร้างเป็นเจ้าของที่ดิน นับว่าเหมาะสมดีแล้ว เพราะกฎหมายต่างประเทศก็เป็นแนวเดียวกันนี้ ส่วนการก่อสร้างโดยไม่สุจริต ตาม มาตรา 1311 นั้น ก็เหมาะสมดีแล้ว กล่าวคือผู้ก่อสร้างจะอ้างสิทธิใด ๆ มิได้ จะต้องทำที่ดินให้เป็นไปตามเดิมแล้วส่งคืนเจ้าของ ซึ่งเป็นแนวเดียวกับกฎหมายต่างประเทศ เช่นเดียวกัน

ง) การได้มาซึ่งกรรมสิทธิ์ในการก่อสร้างโรงเรือนรुकล่ำในที่ดินของผู้อื่น

โดยสุจริต ตาม มาตรา 1312 ผู้ก่อสร้างเป็นเจ้าของสิ่งก่อสร้างโดยต้องเสียค่าแห่งการใช้ที่ดินนั้น ส่วนการก่อสร้างโดยไม่สุจริต ผู้ก่อสร้างจะอ้างสิทธิมิได้ ซึ่งนับว่าเป็นแนวที่เหมาะสมดีแล้ว นอกจากกรณีการก่อสร้างโดยไม่สุจริตจากการวิจัยพบว่าได้มีแนวกฎหมายเยอรมันเปิดโอกาสให้เจ้าของที่ดินบอกเลิกโดยการบอกกล่าวล่วงหน้าได้ ซึ่งยังมีได้มีบทบัญญัติปรากฏในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ของไทย

จ) การได้มาซึ่งกรรมสิทธิ์ในการก่อสร้างในที่ดินที่เป็นเจ้าของโดย

มีเงื่อนไข ตาม มาตรา 1313 ผู้เป็นเจ้าของที่ดินเป็นเจ้าของสิ่งก่อสร้างในขณะที่ตนยังเป็นเจ้าของอยู่ และเมื่อที่ดินตกไปเป็นของผู้อื่นตามเงื่อนไขแล้วสิ่งก่อสร้างย่อมตกไปเป็นของเจ้าของที่ดินด้วยตามหลักกฎหมายที่ว่า *Res accessoria sequitur rem principalem* (The accessory follows the principal) คือส่วนตามยอมตามประธาน

ฉ) การได้มาซึ่งกรรมสิทธิ์ในการสร้างโรงเรือนหรือทำการก่อสร้าง

อย่างอื่นซึ่งติดที่ดินหรือเพาะปลูกต้นไม้หรือสร้างภาณิในที่ดินของตนเองด้วยสัมภาระของผู้อื่น

ตาม มาตรา 1315 นั้น ซึ่งตามกฎหมายกำหนดให้ผู้ทำการเป็นเจ้าของสัมภาระ แต่ต้องใช้ค่าสัมภาระนั้น จากการวิจัยนี้จะพบได้ว่า มาตรา 1315 ไม่ได้นำหลักเกณฑ์ในเรื่องการเอาสัมภาระของผู้อื่นโดยสุจริต และการเอาสัมภาระโดยไม่สุจริตมาบัญญัติไว้ด้วย เพราะผลในทางกฎหมายย่อมแตกต่างกัน โดยเฉพาะการกำหนดค่าสัมภาระย่อมจะนำเอาความสุจริตนี้มาเป็นรากฐานในการกำหนดได้

อีกประการหนึ่งก็คือ มาตรา 1315 มิได้บัญญัติกรณีการเอาสัมภาระของบุคคลอื่นมาปลูกหรือกระทำการในที่ดินของบุคคลที่สามจึงเป็นปัญหาว่ากรณีเช่นนี้จะว่ากล่าวกันอย่างไร เพราะจากผลการวิจัยพบว่ากฎหมายฟิลิปปินส์ได้มีการวางหลักเกณฑ์ไว้แล้ว ให้กรรมสิทธิ์ในสัมภาระตกเป็นของเจ้าของที่ดิน ถ้าการกระทำนั้นเป็นการกระทำโดยสุจริต แต่เจ้าของที่ดินจะต้องจ่ายค่าสัมภาระให้แก่เจ้าของ เท่าจำนวนที่ผู้กระทำการไม่สามารถจะจ่ายให้ได้ และผู้กระทำการยอมจะเรียกร้องค่าแรงจากเจ้าของที่ดินได้ด้วย ส่วนการกระทำโดยไม่สุจริต ผู้กระทำการจะต้องรื้อถอน และทำที่ดินให้อยู่ในสภาพเดิม โดยผู้กระทำการเสียค่าใช้จ่ายเอง

นอกจากนี้แล้ว มาตรา 1310 ถึงมาตรา 1315 ยังขาดมาตรการในการบังคับค่าแรงงาน จึงน่าจะมีการบัญญัติเรื่องค่าแรงไว้ด้วยนอกเหนือไปจากค่าสัมภาระ เพราะเป็นเรื่องคนละส่วนกันโดยอาจให้เรียกร้องได้เฉพาะกรณีกระทำโดยสุจริต เท่านั้นก็จะเป็นการเหมาะสม

ข) การได้มาซึ่งกรรมสิทธิ์ในการเอาสัมภาระของบุคคลหลายบุคคลมารวมกัน ตาม มาตรา 1316 ในกรณีที่รวมกันจะเป็นส่วนควบหรือแยกกันไม่ได้ ให้เป็นเจ้าของร่วมกัน ในกรณีที่อาจถือได้ว่าทรัพย์สินใดเป็นทรัพย์สินประธานเจ้าของทรัพย์สินประธานยอมได้กรรมสิทธิ์ แต่ต้องไปค่าแห่งสัมภาระ ย่อมเป็นแนวทางที่เหมาะสมแล้ว นอกจากบทบัญญัติมาตรานี้ ยังขาดหลักเกณฑ์ในเรื่องความสุจริต เพราะปรากฏว่ากฎหมายอาร์เจนตินาและกฎหมายฟิลิปปินส์ได้กำหนดหลักเกณฑ์ในเรื่องความสุจริตไว้ด้วย เพื่อเป็นรากฐานในการคิดคำนวณค่าแห่งทรัพย์สินที่จะต้องชดเชยคืนแก่กัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งกรณีมาตรา 1316 วรรคสองซึ่งเป็นกรณีที่ไม่ว่าจะรู้ได้ว่าทรัพย์สินใดเป็นทรัพย์สินประธานน่าจะแยกการบัญญัติในการชดเชยคืนทรัพย์สินเป็นสองประการคือ ถ้าเป็นการกระทำโดยสุจริต ให้ชดเชยค่าแห่งทรัพย์สินอย่างเดียว ถ้าเป็นการกระทำโดยไม่สุจริต ยังอาจเรียกร้องค่าเสียหายได้อีกนอกเหนือจากค่าแห่งทรัพย์สิน

๗) การไต่ถามถึงกรรมสิทธิ์ในการทำของขึ้นใหม่ด้วยแรงงาน

กรณี ตาม มาตรา 1317 วรรคแรกและวรรคสองนั้นเหมาะสมอยู่แล้ว แต่การวินิจฉัยนี้ พบว่ากฎหมายอาร์เจนตินา และกฎหมายฟิลิปปินส์ได้กำหนดหลักเกณฑ์ในเรื่องความสุจริตไว้ด้วย ซึ่งยังไม่พบบนกฎหมายไทย จึงน่าจะบัญญัติเรื่องนี้ไว้ด้วย เพื่อเป็นรากฐานในการกำหนดค่าเสียหายระหว่างคู่กรณี

๘) การไต่ถามถึงกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินที่ไม่มีเจ้าของ ตามมาตรา 1318

ถึง มาตรา 1322 ทั้งกรณีทรัพย์สินที่ไม่มีเจ้าของมาแต่ต้น และกรณีที่เป็นทรัพย์สินมีเจ้าของแล้ว แต่เจ้าของสละละทิ้งแล้ว เป็นหลักเกณฑ์ที่เหมาะสมแล้ว นอกจากกรณีการติดตามสัตว์ ตามมาตรา 1320 วรรคสอง และ มาตรา 1322 กฎหมายมิได้กำหนดให้แน่นอนลงไปจะต้องติดตามเมื่อไร แต่ มาตรา 1320 วรรคสองซึ่งกำหนดให้ติดตามโดยพลันส่วนมาตรา 1322 มิได้กำหนดไว้เลยว่าให้ติดตามเมื่อไร แต่น่าจะเป็นโดยพลัน เพราะเป็นบทปกัดเงี่ยง แต่จากผลการวิจัยนี้ปรากฏว่ากฎหมายต่างประเทศ ได้กำหนดระยะเวลาไว้แน่นอนว่าจะต้องติดตามภายในกี่วัน ได้แก่ กฎหมายฟิลิปปินส์ ภายใน 20 วัน ออสเตรเลีย ต้องติดตามภายใน 2 วัน เช่นเดียวกับกฎหมายอิตาลี เพื่อจะได้เกิดความแน่นอน ซึ่งกฎหมายไทยน่าจะกำหนดไว้ด้วย

อีกประการหนึ่ง กฎหมายโดยมิได้กำหนดหลักเกณฑ์ เรื่องการไต่ถามกรรมสิทธิ์เกี่ยวกับสิ่ง เพราะธรรมชาติสิ่งย่อมแตกต่างกับสัตว์ป่าอื่น ๆ โดยเฉพาะกรณีสิ่งไปเกาะร่วมกับสิ่งอื่นย่อมมีปัญหาเกิดขึ้นได้ และประการสำคัญที่สุดคือผู้ที่ประกอบอาชีพเลี้ยงสิ่งมีอยู่ในประเทศไทย จึงน่าจะมีบทบัญญัติคุ้มครองไว้

๙) การไต่ถามถึงกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินล้นหาย ตามมาตรา 1323 ถึง

มาตรา 1325 จะต้องปฏิบัติหน้าที่ตามที่กฎหมายระบุไว้ เมื่อปฏิบัติหน้าที่แล้วไม่มีเจ้าของมารับเอาภายในเวลากำหนดก็ตกเป็นกรรมสิทธิ์ของผู้เก็บได้ นอกจากเป็นวัตถุโบราณให้กรรมสิทธิ์ตกไปเป็นของแผ่นดิน ผู้เก็บได้มีสิทธิได้รับเพียงรางวัลเท่านั้น แต่มิได้ระบุสถานที่เก็บได้ไว้ กล่าวคือประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์นี้จะเก็บได้ในสถานที่ใดก็มีผล เช่นเดียวกัน

จากผลการวิจัยพบว่า กฎหมายต่างประเทศได้บัญญัติกรณีเกี่ยวกับสถานที่เก็บทรัพย์สินได้หรือสถานที่พบทรัพย์สินไว้ เป็น กฎหมายอังกฤษ มีหลักกฎหมายเกี่ยวกับสถานที่พบหรือเก็บทรัพย์สินได้ไว้ กล่าวคือ การเก็บโดยรถไฟ, รถประจำทาง, รถราง, และในสถานที่อื่นทั่วไป ในกฎหมายเยอรมัน แยกออกเป็นการเก็บได้ในห้องธุรกิจส่วนตัว, บนยานพาหนะสาธารณะ บนทางสาธารณะ หรือ องค์การขนส่งมวลชน เป็นต้น เมื่อได้บัญญัติแยกสถานที่เก็บทรัพย์สินได้เช่นนี้แล้ว ก็บัญญัติให้ผู้เก็บทรัพย์สินได้ส่งมอบให้แก่ผู้ที่เกี่ยวข้องกับสถานที่นั้น ๆ ให้แน่นอนลงไป ก็จะเป็นการเหมาะสม เพราะวัตถุประสงค์ของกฎหมายเรื่องทรัพย์สินลือนหายนี้ เพื่อจะให้เจ้าของทรัพย์สินได้รับทรัพย์สินคืนเป็นสำคัญ ฉะนั้น หากประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์บัญญัติหลักเกณฑ์ไว้ก็จะเหมาะสมยิ่งขึ้น

๓) การได้มาซึ่งกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินซึ่งตกหรือทิ้งทะเลหรือทางน้ำหรือน้ำขึ้นน้ำลง ตาม มาตรา 1326 ให้บังคับตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น จากผลการวิจัยพบว่า กฎหมายอังกฤษได้มีหลักเกณฑ์เกี่ยวกับทรัพย์สินชนิดหนึ่งที่เรียกว่า Lagan ซึ่งเป็นทรัพย์สินที่โยนทิ้งทะเล เพื่อมิให้เรือจมลง แต่ทรัพย์สินชนิดนี้เป็นทรัพย์สินที่ไม่ลอยน้ำ กลับเป็นทรัพย์สินที่จมน้ำ และในกฎหมายเยอรมันก็มีพระราชบัญญัติ Strandungsordnung และแก้ไขเพิ่มเติมปี 1901 วางหลักเกณฑ์เกี่ยวกับเรื่องนี้ไว้ ให้กรรมสิทธิ์ตกเป็นของเจ้าของเรือลำนั้น หลักเกณฑ์ดังกล่าวนี้ไม่มีในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ของไทย จึงน่าจะบัญญัติไว้ด้วย เพราะพฤติการณ์เช่นนี้ จะปรับให้บังคับตามมาตรา 1318 ก็มีได้เพราะมิใช่ทรัพย์สินไม่มีเจ้าของ จะปรับให้บังคับตามมาตรา 1319 ก็มีได้เพราะเจ้าของมิได้สละกรรมสิทธิ์ และจะบังคับใช้ตามมาตรา 1326 ก็มีได้เพราะทรัพย์สินนี้ไม่ลอยน้ำ ทั้งนี้ หากจะบัญญัติหลักเกณฑ์ไว้ก็จะสมควรยิ่ง

๔) การได้มาซึ่งกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินซึ่งได้ไปหรือได้มาหรือเกี่ยวกับการกระทำผิด ตาม มาตรา 1327 ให้กรรมสิทธิ์ตกเป็นของแผ่นดินนับว่าเป็นการบัญญัติที่ลงรอยกับกฎหมายต่างประเทศแล้ว

๕) การได้มาซึ่งกรรมสิทธิ์ในสังหาริมทรัพย์อันมีค่า ตาม มาตรา 1328 ให้กรรมสิทธิ์ตกเป็นของแผ่นดิน แต่จากผลของการวิจัยพบว่าหลักเกณฑ์การได้กรรมสิทธิ์แยก

ออกได้เป็นสองความเห็น ความเห็นแรกให้กรรมสิทธิ์ตกเป็นของแผ่นดิน ส่วนอีกความเห็นหนึ่งให้กรรมสิทธิ์ตกเป็นของผู้พบหรือผู้เก็บได้ เหตุผลของความเห็นแรก เพราะเห็นว่าทรัพย์สินนี้ตามพฤติการณ์ไม่มีผู้ใดอ้างเป็นเจ้าของได้ จึงควรตกเป็นของแผ่นดิน ส่วนเหตุผลตามความเห็นที่สองนั้น อาจเป็นอิทธิพลของกฎหมายเยอรมันที่สันนิษฐานว่าทรัพย์สินนี้ไม่มีสภาพเป็นเดียวกับทรัพย์สินที่ไม่มีเจ้าของ ฉะนั้นเมื่อใครครอบครองก่อนผู้นั้นก็ได้กรรมสิทธิ์ไป สำหรับความเห็นของผู้วิจัยมีความเห็นคล้อยตามความเห็นประการที่สอง เพราะมีหลักกฎหมายอยู่ว่า ทรัพย์สินที่อยู่ในความครอบครองของบุคคลใดก่อนบุคคลนั้นย่อมมีสิทธิเหนือทรัพย์สินนั้นยิ่งกว่าบุคคลอื่นซึ่งไม่อาจแสดงสิทธิเหนือทรัพย์สินนั้นดีกว่าตน

ณ) การได้มาซึ่งกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินที่ได้มาโดยสุจริตในพฤติการณ์พิเศษ

ตาม มาตรา 1329, ถึงมาตรา 1332 ซึ่งเป็นหลักเกณฑ์ของกวันหลักกฎหมายที่ว่า ผู้รับโอนไม่มีสิทธิดีกว่าผู้โอน ซึ่งเป็นแนวของกฎหมายอังกฤษและกฎหมายโรมัน แต่จากผลการวิจัยพบว่ามีหลักเกณฑ์อีกแนวหนึ่งซึ่งเป็นหลักกฎหมายเยอรมันและฝรั่งเศส เป็นหลักที่ยอมรับข้อสันนิษฐานที่ว่าบุคคลใดครอบครองทรัพย์สินอยู่นั้นย่อมถือว่าบุคคลนั้นเป็นเจ้าของ ฉะนั้นเมื่อผู้ครอบครองทรัพย์สินนั้นโอนทรัพย์สินให้แก่ผู้ใดผู้รับโอนย่อมได้กรรมสิทธิ์และสามารถยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้ได้หากปรากฏในภายหลังว่าผู้โอนไม่มีสิทธิแต่อย่างใด ซึ่งผู้วิจัยมีความเห็นว่า หากนำมาบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์เป็นหลักเกณฑ์ผ่อนปรนหลัก ผู้รับโอนไม่มีสิทธิดีกว่าผู้โอนแล้ว จะมีผลทำให้การหมุนเวียนทางเศรษฐกิจรวดเร็วยิ่งขึ้น เพราะผู้รับโอนไม่จำเป็นต้องเสียเวลาตรวจสอบสิทธิอันแท้จริงของผู้โอนมากนัก

ค) การได้มาซึ่งกรรมสิทธิ์โดยอายุความได้สิทธิ ตาม มาตรา 1333

ซึ่งเป็นหลักเกณฑ์การครอบครองปรบักษ์ ตาม มาตรา 1382 นั้น หลักเกณฑ์ส่วนใหญ่ลงรอยกับกฎหมายต่างประเทศ แต่จากการวิจัยนี้พบว่าอายุความได้สิทธิของกฎหมายไทย กรณีการครอบครองปรบักษ์อสังหาริมทรัพย์ ใช้อายุความ 10 ปี และกรณีการครอบครองปรบักษ์สังหาริมทรัพย์ ใช้อายุความ 5 ปี เช่นเดียวกับกฎหมายสวีต แต่เท่าที่ได้ตรวจสอบกฎหมายต่างประเทศแล้วปรากฏว่าส่วนใหญ่ใช้อายุความยาวกว่านี้ เช่น กฎหมายอังกฤษใช้อายุความ

กรณีสังหาริมทรัพย์ 12 ปี กฎหมายฝรั่งเศส กรณีสังหาริมทรัพย์บางชนิดใช้อายุความถึง 20 ปี กฎหมายเยอรมันกรณีสังหาริมทรัพย์ ใช้อายุความถึง 30 ปี กรณีสังหาริมทรัพย์ใช้ อายุความ 10 ปี เป็นต้น ดังนี้ กฎหมายไทยน่าจะใช้อายุความยาวกว่าที่เป็นอยู่ในขณะนี้ เพราะเป็นการเคารพหลักความเคารพแห่งกรรมสิทธิ์ของเจ้าของเดิม เป็นประการแรก

ประการที่สอง ควรจะได้มีการแบ่งแยกทรัพย์สินที่ถูกครอบครองปรบักบ้อออกเป็นกรณีต่าง ๆ การแบ่งแยกออกเป็นกรณีสังหาริมทรัพย์และกรณีสังหาริมทรัพย์เท่านั้นยังไม่พอ กฎหมายฝรั่งเศสแยกกรณีการครอบครองปรบักบ้อสังหาริมทรัพย์ในคำขอที่อยู่ในเขตศาลอุทธรณ์ และนอกเขตศาลอุทธรณ์ออกจากกันโดยใช้อายุความแตกต่างกัน กฎหมายสวีเดนแยกกรณีการครอบครองปรบักบ้อสังหาริมทรัพย์ที่จดทะเบียนและไม่จดทะเบียนออกจากกันโดยใช้อายุความแตกต่างกัน เป็นต้น กรณีดังกล่าวนี้ กฎหมายไทยยังใช้อายุความในการครอบครองปรบักบ้อเท่ากัน ฉะนั้นผู้วิจัยจึงมีความเห็นว่า ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์น่าจะแบ่งแยกสภาพทรัพย์สินที่ถูกครอบครองปรบักบ้อออกเป็นกรณีต่าง ๆ ด้วย เพราะกรณีจะมีกระบวนพิจารณาทรัพย์สินของคนที่จะป้องกันมิให้ผู้อื่นครอบครองปรบักบ้อนั้น ในสภาพของทรัพย์สินที่แตกต่างกันย่อมจะต้องใช้วิธีการที่แตกต่างกันอันเป็นเรื่องเชื่อมโยงถึงความยาวนานของอายุความ เสี่ยงสิทธิ์ที่จำต้องบัญญัติให้สอดคล้องกันด้วย

ประการที่สาม มาตรา 1382 มิได้บัญญัติในเรื่องความสุจริตไว้ เมื่อได้ตรวจสอบกฎหมายต่างประเทศแล้วปรากฏว่า การบัญญัติหลักเกณฑ์ในเรื่องความสุจริตเกี่ยวกับการอ้างสิทธิการครอบครองปรบักบ้อมีมาตั้งแต่ กฎหมายโรมัน และมีปรากฏในกฎหมายสวีเดน, กฎหมายเยอรมัน, กฎหมายอิตาลี, กฎหมายฟิลิปปินส์ ผู้วิจัยจึงมีความเห็นว่าควรจะได้มีการบัญญัติหลักเกณฑ์ไว้ด้วย เพราะมีหลักกฎหมายว่า การใช้สิทธิตามกฎหมายต้องไปด้วยสุจริต

ค) การได้มาซึ่งกรรมสิทธิ์ตามกฎหมายที่ดิน ตาม มาตรา 1334, การได้มาซึ่งกรรมสิทธิ์โดยทางนิติกรรม และการได้มาซึ่งกรรมสิทธิ์โดยทางมรดก เฉพาะเท่าที่ได้วิจัยมาในส่วนที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนี้ นับว่าเป็นหลักเกณฑ์ที่มีความเหมาะสมแล้ว.

ข้อเสนอแนะในการวิจัยขั้นต่อไป

ประการที่หนึ่ง ในวิทยานิพนธ์นี้ได้นำเอาบทบัญญัติของกฎหมายต่างประเทศหลักกฎหมายที่ไ้ธรรมเนียมประเพณีคือกฎหมายอังกฤษ และอเมริกาและคำพิพากษาของศาลสูงของไทยและของต่างประเทศที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนกระทั่งความคิดเห็นของนักนิติศาสตร์ ประการสุดท้ายคือภาคกฎหมายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องมาลงไว้ครบถ้วนแล้ว จึงเป็นข้อมูลในการที่จะหยิบยกขึ้นมาวิจัยปัญหาหนึ่งปัญหาใดในอนาคตตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปได้โดยง่าย

ประการที่สอง วิทยานิพนธ์เรื่องนี้เป็นเรื่องที่กว้างขวางมาก ประกอบไปด้วยตัวบทบัญญัติหลายมาตรา จึงเป็นวิทยานิพนธ์ที่วิจัยในทางกว้างหรือขอบเขต ฉะนั้นในการวิจัยขั้นต่อไปน่าจะวิจัยไปในทางลึก ซึ่งเป็นรายละเอียดของแต่ละหัวข้อต่อไปอีก

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย